ב"ה

אין ליכט פון תורה

ספר

שלחן ישראל כהלכתה

חלק א'

הכנסת אורחים

אידיש

567

הוצאת אמונה

ברוקלין נוא יארק,

שנת תשנ"ט לפ"ק

ספר

שולחן ישראל כהלכתה

דיני הכנסת אורחים

פרק א
מצות הכנסת אורחים

א) פון אברהם אבינו לערנט מען זיך אפ אז מען זאל דערלאנגען דאס עסן ווי שנעלער, און אויב דאס מוז זיין דורך נעמען א העלפער זאל ער עס טאן און נישט מקפיד זיין דוקא אליין צו טאן אויפן חשבון פון אורח, (אגד"כ שם) אין אזא צייט זאל ער געבן דאס ביליגערע דורכ'ן שליח צ.ב.ש. וואסער, ווייל עס קען זיין א חשש אז ביי אנדערע זאכן וועט ער קארגן (שם).

ב) די שטאט מענטשן קענען צווינגען איינער דעם אנדערן אריינצו־נעמען אורחים (הר"ם, מרדכ"י, ש"ך רנ"ו סק"א).

ג) הכנסת אורחים קען אן ארימאן אויך מקיים זיין דורך געבן שלאפן פאר אורחים, און רוב זענען טאקע ארימעלייט ווייל די רייכע שוינען זייערע בעטן און שטיבער מען זאל עס נישט שמוציג מאכן (חסל"א).

ד) מען דארף רעדן ווייניג און טאן אסאך (חסל"א סי' ח').

ה) פון אברהם אבינו לערנט מען ארויס אז מען טאר נישט אויפהאלטן אן אורח אויב ער האט נישט קיין צייט (חסל"א סי' ח'), דער צדיק מהר"י מראדוויל פלעגט זאגן, פארוואס שטייט נישט בפירוש אין די תורה מען זאל מקיים זיין הכנסת אורחים, דאס איז דאך זייער א גרויסע מצוה? דער תירוץ איז ווייל דעמאלט וואלט מען נישט געלאזט דעם אורח גיין אפילו ער וואלט געשריגן מוחל טובות! ער האט נישט קיין צייט, און יעצט ווייזט די תורה אז נישט אייביג איז די מצוה אריינצושלעפן דעם אורח.

ו) מען דארף שנעל גרייט מאכן דאס עסן, און יעדע מאכל זאפארט ווי עס ווערט פערטיג צוברענגען (מדרש וירא, ב"מ, אהב"ח, חסל"א).

ז) מען דארף אויפנעמען די אורחים מיט גרויס פרייד, און נישט פאר־ציילן פאר זיי די אייגענע פראבלעמען, נאר אדרבה זיי אויסצוהערן און טרייסטן (אהב"ח, חסל"א).

ח) פאר'ן ארימאן דארף מען געבן דאס בעסטע עסן וואס ער האט אנגעגרייט צו די סעודה (רמב"ם ה' מת"ע, יור"ד רמ"ח סעי' ח') נישט ווי די וואס עסן בריוח און פאר'ן אורח קארגט מען.

ט) מען זאל נישט ברוגז זיין אויב דער ארימאן עסט מיט אפעטיט נאר אדרבה זיך פרייען (סי' ת"ש חסל"א).

י) אין ס' רמתים צופים ווערט געברענגט אז א גרויסער מכניס אורח האט אויפגעהערט געבן ברוינפן פאר א שיכור וואס האט זיך געוואלגערט אין די מיסטן און די פרנסה האט זיך אים אפגעשטעלט ווילאנג ער האט דאס פאראכטן (שם).

פרק ב
מצות הכנסת אורחים

א) ווען עס איז א יקרות דארף מען געבן פאר די אורחים מער צו עסן ווייל דעמאלט איז מען מער הינגעריג (חסל"א בשם מר"ם מרימענעוו זצ"ל).

ב) מען דארף ווייזן ווי דאס ביה"כ איז (שם).

ג) אויב דער אורח דערציילט עפעס אדער זאגט ד"ת כדי מקרב זיין די מענטשן צו זיך זיי זאלן אויך העלפן זאל מען אים נישט אפוּוענדן, ווייל דאס איז זייער א גרויס צער פאר'ן אורח, נאר אויסצוהערן דאס איז אויך א גמ"ח, דאס זעלבע ביי יעדן מענטש (חסל"א ס"ח).

ד) דער בעל בני יששכר שרייבט אז דערפאר האט שרה געהאט א באזונדער געצעלט ווייל ביי אברהם האבן זיך געדרייט שטענדיג אורחים, זאלן זיי נישט נכשל ווערן מיט הסתכלות (אגד"כ פ' וירא), כאטש ביי איר האט עס נישט געשאט (עי' זוה"ק פ' חיי).

ה) די מצוה פון הכנסת אורחים איז גלייכצייטיג א גרויסע סגולה געהאלפן צו ווערן מיט קינדער (תנחומא פ' תצא), אין דעם זכות פון הכנסת אורחים וועט דער באשעפער אים מיט זיינע קינדער ראטעווען פון אלע צרות (אהב"ח פ"א ח"ג).

ו) איידער מען ברענגט נאך צו עסן זאל מען מכבד זיין די אורחים זיך אראפצוזעצן אפרוען (שם פ"ב).

ז) מען דארף אליין באדינען דעם אורח און מחנך זיין די קליינע קינדער אויך אזוי (שם).

ח) עס שטייט אין זוה"ק אז עס איז א מצוה דאס דער בעה"ב זאל אליין אפשניידן ברויט פאר'ן אורח כדי ער זאל זיך נישט שעמען (שם).

ט) מען טאר נישט קוקן אויף אים ווען ער עסט (או"ח ס' ק"ע, ואחרונים שם).

ט) מען זאל געבן פאר'ן אורח דעם באקוועמסטע געלעגער, כדי ער זאל זיך גוט אויסרוען, אמאל איז נאך מער טובה פאר'ן אורח דער געלעגער ווי דאס עסן (שם).

י) א אידענע וואס זאגט, זי קען נישט געבן פאר אן אורח נאר אויב זי קאכט און גרייט געהעריג צו פון פאראויס איז דאס בלויז קארגשאפט, דער עיקר מצוה איז צו לאזן דעם אורח צו וואס מען האט אין שטוב, און דאס זאל מען געבן מיט א גוט הארץ (באר מים חיים וירא).

יא) מען דארף זיך אויפשטעלן לכבוד די אורחים (שם).

יב) אויב עס קומט אן אורח זאלסטו אים נישט פרעגן אין לערנען זאכן, נאר אויב דו ביזט זיכער אז ער וועט וויסן צו ענטפערן (ס"ח שי"ב).

יג) דער בעה"ב זאל זיך נישט פירן פארן אורח מער ווי די גרויסקייט פון אורח כדי דער אורח זאל נישט מקנא זיין דעם בעל הבית (קדושת לוי וירא, ד"ה והוא).

יד) עס טרעפט אמאל אז מען האט מורא צו רופן אן אורח ווייל מען האט נישט עפעס ממשות'דיג מיט וואס מכבד צו זיין דעם אורח, דעמאלט אויב עס איז דא א צווייטער וואס קען אים יא מכבד זיין ווי געהעריג זאל יענער אים נעמען, אויב נישט, זאל ער אים געבן וואס ער האט (אהב"ח ח"ג פ"ב, ועי' לעיל או' י"א).

טו) כדי מקבל פנים זיין דעם אורח מעג מען זיין אויסגעדרייט מיט'ן רוקן צום רבי'ן (קול אלי' וירא).

טז) עטליכע מאל איז דער בעש"ט הק' געוועזן ביים נודע ביהודה, און איינגעשטאנען דארט, און דער נו"ב אליין פלעגט עוסק זיין אין הכנסת אורחים, און דערלאנגען טיי פאר'ן בעש"ט, האט דער בעש"ט געזען אז דער נו"ב האט דורך אים ביטול תורה, האט ער אויפגעהערט איינשטיין ביי אים (בית רבי פכ"ח).

יז) עס געהער צו די מצוה ווי גרינגער צו מאכן פאר'ן אורח דאס עסן און טרינקען (עי' אוה"ח חיי, ותאמר).

יח) דער אורח טאר נישט שפירן אז דער בעה"ב איילט זיך, ווייל דאס ברענגט דעם אורח צו עסן שנעל (עי' שם).

יט) אפילו אליין טאר מען נישט עסן איידער מען גיט פאר די בעלי חיים, אבער פאר אן אורח גיט מען פריער, (עי' א"ר קס"ז, ובתורת משה לחת"ס עה"ת פ' חיי).

כ) לויפן קעגן אן אורח מאכט ביים אורח דעם איינדרוק אז ער איז חשוב און צופרידנשטעלנד פאר'ן בעל הבית (ספרוני פ' וירא), לויט טייל פוסקים איז א מצוה צו לויפן אפילו דארט ווי דער אורח באמערקט נאך נישט (שכנה"ג או"ח סי' ד) לויט אנדערע נאר פון דעם פלאץ וואס דער אורח זעט (א"ר שם, עי' אגד"כ פ' וירא דתלוי בפלוגתא דשם לענין תפלה, וכמו"כ הכא לענין אורחים, וע"כ כה"ם שם).

פרק ג
מצות הכנסת אורחים

א) מצות הכנסת אורחים גייט אן אויך ביי עשירים (ס' יש נוחלין בשם מהרי"ל) נאר ביי ארימע-לייט איז מען מקיים דערביי צדקה אויך (ליקוטי מהרי"ל, ס' החיים, אמרי ברוך יור"ד רמב"ב, אהב"ח ח"ג פ"א).

ב) דער טעם פארוואס מען זאגט נישט לשם יחוד פארן מקיים זיין די גרויסע מצוה פון הכנסת אורחים, ווייל די מצוה פון הכנסת אורחים איז גרעסער ווי קבלת פני השכינה איז נישט שייך צו זאגן לשם יחוד (דגל מחנה אפרים, טעה"מ עניני ציצית).

ג) נאך א טעם קען זיין ווי די גמרא ברענגט ביי נחום איש גם זו (תענית) אז פון ווארטן אביסל איז דער ארימאן אויסגעגאנגען, און אזוי שטייט אין ש"ע רנ"א אז ווער עס קומט און בעט עסן גיט מען אים תיכף, דעריבער זאל מען טאקע געווארנט זיין און נישט מאכן צופיל הכנות פאר'ן געבן, און די סברא איז זייער פשוט, ביי אן אנדערע מצוה וואס דער לשם יחוד שטערט נישט די מצוה, איז אדרבה זייער וויכטיג די הכנה למצוה, אבער ביי הכנסת אורחים ווי יענער ווארט נעבעך, הונגעריג, אומגעדולדיג, איז יעדע רגע הכנה מבטל די מצוה פון הכנסת אורחים ווייל די מצוה איז יענעם צו זעטיגן, און דא לאזט ער אים נאך הונגערן, ווילאנג ער ענדיגט מיט די הכנה.

פרק ד
הכנסת אורחים — סעודת מצוה

א) אורחים נכבדים וואס עסן ביי אים הייסט א סעודת מצוה, אבער ווען זיי זענען איינקוואטירט ביי א צווייטן און ער רופט זיי צו עסן איז שוין א ספק (דרישה תקט״ו).

ב) נאר ביי די צוויי אויבנדערמאנטע אופנים (אר׳ ד׳) ווערן זיי אנגערופן אורחים, אבער ווען ער לאדנט דעם חבר צו זיך אויף א מאלצייט הייסט ער נישט קיין אורח, און די סעודה איז א סעודת הרשות (ב״י ורמ״א של״ג ס״א) ווייל דער חבר וואוינט אין דעם זעלבן שטאט (הגר״ז), און אפילו דעמאלט אויב מען זאגט שירות ותשבחות הייסט עס א סעודת מצוה (שו״ת מהר״ם סי׳ תר״ה, א״ר אר׳ ה, כה״ח אר׳ ט״ז שם).

ג) אבער אויב דער חבר קומט עסן ביי אים לכבוד דעם אורח, הייסט ער אויך אן אורח (ט״ז, תו״ש, הגר״ז שם).

ד) אויב די אורחים האלטן בעפאר די סעודה הייסן זיי נישט ריכטיגע אורחים (או״ח של״ג אר׳ א׳, כה״ח י״ג).

ה) איבעראל ווי עס שטייט און ווערט דערמאנט ״כבוד אורחים״ מיינט מען אזעלכע וואס זענען ראוי צו באקומען כבוד, צ.ב.ש. תלמידי חכמים, אדער מענטשן וואס האבן א גוטן נאמען מיט זייערע גוטע מעשים, אדער אן ארימאן א קינד פון חשוב׳ע מענטשן, אדער עשירים וואס זענען ראוי מען זאל זיי מכבד זיין זיי טוען נישט קיין שלעכטס, אדער די סתם קבצנים, מיט ארחי פרחי וואס פארן ארום וועגן פרנסה הייסט צדקה וואס מען גיט זיי צו עסן, און נישט אין כלל פון אורחים (סולת למנחה כלל ט״ו צ״ג, כה״ם של״ג י״ד, נזר ישראל סי׳ כ״ח בלקוטי רמ״א, לקוטי מהרי״ל, אמרי ברוך יו״ד סי׳ רמ״ב, פמ״ג בפ״כ).

ו) די אלע אופנים פון אורחים זענען נאר אויף אזוי פיל אז דער וואס גיט זיי עסן טוט א מצוה, אבער די סעודה הייסט נישט קיין סעודת מצוה, (מ״א של״ג, מ״ב, ערוה״ש שם, ולשון כה״ח מגומגם כמבואר למעיין שם), עס איז דא אן איינצעלנע שיטה וואס האלט אז עס איז א סעודת מצוה (דרישה ה׳ יו״ט מובא לעיל אר׳ א, אבל להלכה סתימת האחרונים מוכח דלא קי״ל כן, לפי דברי הפוסקים אר׳ ה׳ דכ״מ שנזכר אורחים הכונה מכובדים, וא״כ גם בשל״ג מיירי מאורחים כאלו ועל אלו כתבו האחרונים דאינו סעודת מצוה, ודו״ק כי קצרתי).

ז) דער יוסף אומץ שרייבט ווען מען מאכט א סעודה לכבוד אן אורח חכם גדול ומובהק ומורינו וואס קומט אין שטאט הייסט עס א סעודת מצוה (שם קל״ד, יעב״ץ דיני בין המצרים), אויב דאס פאסירט אין די ניין טעג און דער אורח וועגן שוואכקייט דארף עסן פלייש, מעג דער בעה״ב מיטעסן מיט׳ן אורח פלייש און ווייז, און מען מעג אויך איינלאדענען אלע לומדים און חכמים פון שטאט מיט די עסן (יעב״ץ שם, בדוחק י״ל דגם כונת הדרישה לאורח כזה וצ״ע).

ח) עס איז דא ווער עס האלט אז ווען מען לאדענט דעם חבר ווייל ער איז א ת״ח הייסט עס אויך א סעודת מצוה (ערוה״ש של״ג ה׳, ומדברים נ׳ דס״ד דדי אם הסעודה נעשה בשביל שהוא ת״ח, וא״צ שיהא ג״כ חכם גדול מובהק ומומחה כד׳ הפוסקים לעיל חו׳ ז׳, ע״ש), אין די גמרא שטייט אויב מען גיט עסן און טרינקען מיט קוואטיר פאר א ת״ח איז פונקט ווי ער וואלט מקריב געווען תמידין (ברכות דף י׳) און ווער עס וויל נישט מהנה זיין א ת״ח איז זיין שטראף גרויס (סנהדרין צ״ב, אהב״ח ח״ג פ״א), דער וואס נעמט אריין א ת״ח און גיט אים צו עסן און טרינקען וועט זוכה זיין צו אלע ברכות (ברכות ס״ג.), נאך געפינען מיר אז דער וואס וויל היינט מקיים זיין די מצוה פון נסכים זאל ער געבן פאר א ת״ח טרינקען ווייל (יומא ע״א.).

ט) עס איז דא אזעלכע וואס האלטן אז ווען חברים עסן צוזאמען הייסט עס הכנסת אורחים, און פאר ארימע־לייט הייסט עס צדקה (ס׳ החיים לאחי המהר״ל, הק׳ לס׳ חסד לאברהם על משניות זרעים, ס׳ שערי האמונה, אלף המגן דיני קדיש יתום, וע״ע שצ״ח בזה), פון דארט נעמט זיך דער מנהג צו מאכן א סעודה אין טאג פון יא״צ, און אפילו אן ארימאן גיט לכה״פ תיקון (שם).

י) דער שפאלער זיידע זצ״ל האט געזאגט אז דאס הייסט ריכטיג צדקה ווען מען גיט פאר׳ן חבר עפעס צו טרינקען, ווייל מיט דעם שטארקט ער דאס הארץ פון עס קערט צוריק דעם זעל (ס׳ שערי האמונה בשם חותנו ששמעו מפיו הק׳ זי״ע).

פרק ה
נאך פרטים פון הכנסת אורחים

א) ווען עס קומען אן אורחים זאל מען תיכף לייגן צו עסן ווייל דער ארימאן קען זיין הונגעריג און ער שעמט זיך צו בעטן (אהב״ח מ״ג פ״ב).

ב) מען דארף פריער געבן עסן פאר א הונגעריגן, ווי קליידער פאר דעם וואס האט נישט (ב״ב ט׳. יו״ד רנ״א ז׳).

ג) א מאן און א פרוי וואס קומען בעטן עסן איז א פרוי פריער (שם סעי׳ ח׳ ועי׳ ש״ך שם).

ד) דער וואס בעט עסן, טוט מען אים נישט פארשטן אויב ער איז א ליגנער, נאר מען גיט אים תיכף (שם י׳).

ה) מען זאל נישט פרעגן ביי די בעל הבית׳טע אויב זי קען נעמען אן אורח (ש״ח, חסל״א ס׳ ח׳), און אפילו עס ווערט דורך דעם א מחלוקת זאל ער נישט קוקן אויף דעם (שם), דאס זעלבע ביי צדקה און גמ״ח (שם), דעריבער אזוי ווי עס טרעפט זיך ביי טייל מענטשן אז אין שטוב וויל מען נישט מסכים זיין אויף א געווויסן חסד, זאל ער נישט פרעגן און מאכן בסוד (מש״ב).

ו) עס איז וויכטיג ער זאל זאגן אין שטוב אז זי זאל נישט צופיל גרייטן פאר׳ן אורח, ווייל דורכדעם וועט זי גרינגער מסכים זיין צו אורחים, ווי דער פאקט ווייזט אז די סיבה פארוואס די אידענעס זענען נישט מסכים צו אורחים ווייל זיי מיינען אז מען מוז אנגרייטן עפעס מער ווי אלגעמיין (שם).

ז) עס איז דא מדקדקים וואס אויב זיי שפירן אז זיי קענען נישט פועל׳ן צוליב דעם טעם מען זאל אריינעמען געסט, פירן זיי זיך אליין צוצוגרייטן פאר׳ן אורח און דעמאלט איז שוין יעדער זיכער מסכים, מען קען באמערקן פאר די אידענע אז איר שכר איז לויט וויפיל כח זי טוט צושטייער געבן לכבוד דעם אורח, ווייל דער עצם שכר איז מורא׳דיג גרויס.

ח) מען זאל נישט פרעגן א גאסט וועלכער האט איבערגעלאזט עסן, פארוואס ער האט נישט געגעסן? אויב ער גייט שוין בענטשן, נאר בשעת ער איז נאך ביים עסן זאל ער אים מזרז זיין צו עסן געהעריג (חסל״א סי׳ ח׳).

ט) מען זאל נישט פרעגן אן אורח ווי ער האט געגעסן שבת אדער געשלאפן? נאר פאראויס פרעגן ווי ער גייט יעצט עסן, שלאפן (שם).

י) מען זאל זיך משתדל זיין צו האבן אן אורחים שטיבל (אהב״ח, ושם).

יא) מען דארף זייער געווארנט זיין צו געבן פאר ארימעלייט צו עסן ווען מען מאכט א שמחה כדי עס זאל נישט זיין ח״ו קיין קטרוג (עי׳ מדרש רבה פ׳ וירא, וסנהדרין פ״ט: ומעיל צדקה או תח״י באורך).

יב) דער עיקר זאל מען געבן פאר'ן אורח אסאך פון דאס וואס זעטיגט, ווייל רוב מאל איז ער שטארק אויסגעהונגערט פון נישט עסן א לענגערע צייט, און פון דעם וואס מען גיט אים אביסל פון א געשמאקן געקעכטס ווערט ער נישט זאט, נאר מער הונגעריג (שם).

יג) דער זוה"ק זאגט ארויס זייער א הארבן שטראף פאר די וואס געבן נישט צו עסן יו"ט פאר אן ארימאן (מ"א תקכ"ט בשם זוה"ק, מ"ב, כה"ח, ח"א, ועוד), אויך זאל מען געדענקען צוזאמען נעמען געלט בעפאר יו"ט פאר די ארימעלייט וואס זיצן אין שטוב, און האבן נישט וואס צו עסן (עי' מ"ב שם).

יד) אויב איינער האט בקביעות אן אורחים שטיבל צו געבן עסן און טרינקען פאר יעדן באדערפטיגן, זאל ער באשטימען ארימעלייט פאר איינגעשטעלטע, וואס זיי שפירן דעם צער פון ארימאן, אבער נישט אזעלכע מענטשן וואס האבן נישט געשפירט דעם ביטערן זויערן טעם פון הונגערן וואס פירן זיך מיט שטאלץ קעגן ארימעלייט (ס' חסדי אבות).

טו) דער מקור און סדר מיט הדרכה וואס און ווי אזוי אויפצונעמען און מכבד זיין געסט, לערנען מיר זיך אפ פון אברהם אבינו ע"ה וואס איז דער עמוד ויסוד פון חסד (אהב"ח לח"ח, וכן בשאר ספה"ק), דער גאון וקדוש רב שר שלום מבעלזא זי"ע גיט צו פארשטיין פארוואס ביי אברהם אבינו מיט די מלאכים שטייט קודם "נצבים עליו" נאכדעם "וירץ לקראתם" צום סוף "והוא עומד עליהם". ווייל איידער אאע"ה האט מקיים געווען די מצוה זענען די מלאכים געווען גרעסער און חשוב'ער פון אברהם, וועגן דעם שטייט "עליו" תיכף ווי ער האט אנגעהויבן מיט די מצוה און געלאפן אריינ־ברענגען די מלאכים איז ער שוין געווען אין די מדריגה פון א מלאך וועגן דעם שטייט לקראתם ער האט זיך פארמאסטן מיט זיי, נאכדעם וואס ער האט מקיים געווען די מצוה בשלימות איז ער געווען העכער ווי די מדריגה פון מלאכים דערפאר שטייט עומד "עליהם".

טז) דער וואס שטיפט אוועק דעם ארימאן און גיט אים נישט צו עסן איז פונקט ווי ער וואלט זיין בלוט פארגאסן (תענית, עובדא דנחום איש גם זו, סוטה מ"ו).

יז) ווען מען גיט צו עסן פאר אן ארימאן זאל מען נישט איבערשמועסן זיינע צרות און פראבלעמען מיט אים, ווייל דאס נעמט אים אוועק דעם אפעטיט (אויסער ווען עס איז קענטליך אז דער ארימאן אליין וויל זיך אראפרעדן פון הארץ) און דאס גאנצע עסן איז שוין געצווינגען (עי' היטב ש"ס גיטין ס"ת, מדרש משלי עה"כ טוב ארוחת ירק ואהבה).

יח) אין טעמי המנהגים ברענגט ער פון ר' לייזער ז"ל וואס ער איז געוועזן א גרויסער מענטש, דאס ווען מען האט אים אויפמערקזאם געמאכט פארוואס ער אליין איז זיך מטפל מיט די אורחים צו מאכן די געלעגער, פלעגט ער ענטפערן נישט פאר דיר "בעט" איך נאר פאר מיר, אויף עולם הבא, ע"כ, גוטע אידן פלעגן זאגן, ווילסטו באזארגן דיין עוה"ב, באזארג יענעם עוה"ז.

פרק ו
ביטול תורה — וועגן חסד

א) די גמרא דערציילט פון בנימין הצדיק וואס האט אויסגעהאלטן א פרוי מיט אירע זיבן קינדער אין א הונגער יאר, האט מען אים געשאנקען דערפאר נאך 22 יאר צום לעבן (ב"ב פ"א).

ב) ווען איינער לערנט און איינער קומט בעטן א חסד וואס שטערט אים פון לערנען, עס קען אבער נישט געטאן ווערן דורך א צווייטן, זאל ער מבטל זיין פון לערנען צוליב די מצוה (אהב"ח ח"א פ"ג), דער חיד"א טייטשט אויס די באקאנטע מאמר חז"ל (ברכות ה'.) אויב איינער האט יסורים און טרעפט נישט אויף וואס אנצוהענגען זאל ער עס אנהענגען אז מסתמא איז געווען ביי אים די עבירה פון ביטול תורה, דערויף פרעגן אלע מפרשים, נו! אויב אזוי וויאזוי אייגנטליך האט ער נישט געטראפן קיין עבירה, עס איז דאך דא ביטול תורה? ענטפערט דער חיד"א ז"ל: אז דער פשט אין די גמרא איז פארקערט, אמאל טרעפט זיך אז עס קומט אויס א טובה צו טאן פאר א איד, און עס גלוסט זיך נישט אוועקצורייסן פון בלעטל גמרא, צוליב איר זיסקייט און תענוג, מיט'ן באקאנטן אויסרייד "ביטול תורה" אבער אין דער ווירקליכקייט פסק'ענען מיר (מו"ק ט. ירושלמי פסחים פ"ג, אבות פ"ב מ"ה, קידושין מ', ירושלמי פאה פ"א, מד"ת נ"ב ו' יו"ד רמ"ו י"ח), אז א מצוה וואס קען נישט געטאן ווערן דורך א צווייטן איז מען מחויב מבטל זיין אפילו פון לערנען ביזן ענדיגן די מצוה, און דאס מיינט די גמרא פירט אויס דער חיד"א, ער זאל אנהענגען "די יסורים" אויף די עבירה פון נישט וועלן מבטל זיין פון לערנען צוליב טאן א מצוה, און די עבירה האט ער פריער נישט געטראפן ווייל ער רעדט זיך גאר איין אז ער האט געדארפט אזוי טאן (ע"ש בדה"ק המתוקים מנופת צופים).

ג) מיט דעם קען אויך זיין די פשט וואס די גמרא זאגט אז הכנסת אורחים איז העכער ווי מקבל זיין פני השכינה, ווייל דער רמב"ם פסק'נט (ה' תשובה פ"י) אז די העכסטע מדריגה פון תלמוד תורה איז ווען די כוונה פון לערנער איז צו לערנען נאר וועגן ליבשאפט צום באשעפער, דעריבער

לערנען אונז די חז״ל אז הכנסת אורחים שטייט העכער פון דעם (בדרך אגדה, ואפשר).

ד) גלייכצייטיג מוזן מיר באדויערן דאס גלייכגילטיגקייט פון טייל מענטשן מקיים צו זיין געוויסע מצות צוליב דעם אויסרייד פון ביטול תורה, מיר וועלן אננעמען א ביישפיל, עס זענען דא אזעלכע שטובער ווי די אידענע וואלט געבאקן היימישע חלות אין שטוב לכבוד שבת און יו״ט, ווי די הלכה איז (עי׳ רמ״ב בש״ע וכל אחרונים בלי יוצא מן הכלל, וכן ביו״ט בסי׳ תקכ״ט ואחרונים), מיט׳ן באדינג אז דער מאן זאל צוקנעטן, אדער טאן עפּעס אנדערש אין דער צייט, קומט דער צבוע (שוחט חייב משום צובע) און זאגט אין הימל איז חשוב׳ער א שטיקל גמרא, אין דער צייט, און א פּאטש געטאן מיט׳ן גאנצן געשעפט.

ה) נאך א ביישפיל, די אידענע טרעפט נישט צו קויפן געהעריגע קליידער בצניעות, לאנג, נישט רויט, א.ד.ג. וויל זי נייען אליין, אבער דער מאן זאל איר בייהילפיג זיין, הייבט זיך אן דרייען אין מוח חשבונות פון ביטול תורה.

ו) מיר געפינען ווי׳ די חז״ל זאגן אז דער וואס איז עוסק אין תורה מיט גמילות חסדים איז מען אים מוחל זיינע זינד (ברכות ה׳, וע״ע שם ח. שבת ל. יומא ע״ב:), מיר געפינען אויך אז דארט ווי תורה מיט גמילות חסדים האר־מאנירן צוזאם ברענגט דאס מער אריכות ימים ווי איינער וואס לערנט נאר תורה (ר״ה י״ח.), דער וואס זאגט אז ער האט נאר תורה, האט ער תורה אויך נישט (יבמות ק״ט. וע״ע ב״ק י״ז. חגיגה ג: ירושלמי חגיגה שם, סוטה יד. ע״ז ה׳ ע״א).

ז) א צווייט פלאץ געפינען מיר ווי די חז״ל דרוקן זיך אויס גאר שארף איבער איינעם וואס לערנט נאר תורה, אז ער איז גלייך ווי ער האט נישט קיין באשעפער (ע״ז י״ז:).

ח) נאכדעם איז דאך באוואוסט די משנה אין אבות (אבות א, ב)אז די תורה שטייט אויף דריי זאכן תורה, עבודה, גמ״ח, ע״כ (וע״ע ש״ר ל, יט, ויק״ר ל, יא, אותיות דר״ע, ועוד הרבה ואכ״מ).

פרק ז
נאכיאגן צו טאן חסד

א) אויב עס קומען גאר בכבוד׳יגע געסט כאטש עס איז דא אין שטוב ווער עס זאל זיי אויפנעמען ווי עס פּאסט, איז גלייך אז ער אליין זאל זיי באדינען, אפילו ער דארף אויפשטיין פון לערנען (אהב״ח ח״ג פ״א, חסל״א א׳ ועי׳ ילקוט ראובני פ׳ וירא בשם פליאה כעי״ז).

ב) ווען איינער מאכט חתונה א זון זאל ער זיך אינטערעסירן אויב זי האט ליב צו טאן חסד, ווייל די הויפט הילף צו טאן אדער נישט טאן חסד, בפרט הכנסת אורחים, איז פון די פרוי, און דעריבער זאל יעדער איינפלאנצן די טייערע מדה פון טאן טובות ביי זיך אין שטוב מיט פארשידענע דערציילונגען (חסל״א סי׳ א), עס איז גוט באוואוסט דאס גרויסקייט פון הצה״ק מוהר״ר ישעי׳לע קערעסטירער זי״ע, וואס מען דערציילט וואונדערליכע זאכן וועגן זיין גרויסקייט אין הכנסת אורחים וואס ער פלעגט ארומגיין טיילן לעקיך ראש השנה פאר תקיעת שופר, זאגנדיג דערביי אז אלע רבי׳ס האבן אינזינען אין אזא צייט הויכע סודות, און ער האט אינזינען מען זאל האבן עסן צו זעט, אין א העכערע הסברה איז אזוי: אנדערע רביים זענען זיך עוסק יעצט אין רזין דרזין און איך ישעי׳ בין עוסק אין לשובע ולא לרזין וד״ל, און כידוע האט ער פארציילט פאר הגה״ק מהר״ב מגארליץ זצ״ל אז ער מיט זיין רביצין זענען א סאך מאל אויף ביינאכט אנצוגרייטן עסן, און זיי שיילן אליין ערד־עפל אפצוקאכן פאר די געסט.

עס שטייט אויף הר״ר אליעזר דער פאטער פון בעש״ט הק׳ אז דורכן זכות פון הכנסת אורחים האט ער זוכה געווען אראפצוברענגען אזא גרויס ליכט־זייל וואס באלייכט אונז דעם וועג ביז צום היינטיגן טאג (חסל״א סי׳ ג).

ג) יעדער מענטש דארף מדריך זיין און מחנך זיין זיינע זין און טעכטער צו טאן חסד, און טובות פאר יעדן איד, און אנצוזאגן אז זיי זאלן זייערע קינדער אויך אזוי מחנך זיין (חסל״א סי׳ א׳), דאס זעלבע זאגן די ספה״ק ביי אלע מצות אז מען דארף ערציען די קינדער אויף דעם אז זיי זאלן די זעלבע זאכן לערנען מיט זייערע קינדער.

ד) גמ״ח האט נישט קיין שיעור אפילו הונדערט מאל אין זעלבן טאג, פאר׳ן זעלבן מענטש (אהב״ח ח״א פ״א, חסל״א ר׳).

ה) עס שטייט מה ה׳ דורש ממך וגו׳ אהבת חסד, דאס באדייט אז די טובה וואס מען טוט פאר יענעם טאר נישט זיין צוליב דעם ווייל מען קען יענעם נישט אפזאגן נאר מען זאל ליב האבן צו טאן טובות, און שטענדיג נאכיאגן מיט׳ן גאנצן כח צו טאן טובות אפילו מען פארלאנגט דאס נישט פון אים, און סאך מער ווי דער פליכט איז, מיט איילעניש און געשיקטקייט שנעלער ווי ווען מען טוט די אייגענע געברויכן (ברכ״י ה׳ צדקה, אהב״ח ח״ב פ״א, חסל״א סי׳ א׳).

און אזוי דערציילט דער פסוק האט זיך געפירט מרדכי הצדיק (כמבואר באבן עזרא סוף מגילת אסתר, ע״ש), אויסהערן פון יענעם א_דערציילונג, כאטש עס איז נישט וויכטיג און מען הערט עס זייער נישט גערן, איז אויך א גמ״ח (זכרון זאת להגה״ק מלובלין זי״ע).

ו) דער ביישפיל פון דעם קען זיין ביי יעדע קלייניקייט, מען זיצט ביי א טיש און איינער וויל עפעס נעמען און דערגרייכט עס נישט, דארף מען נישטווארטן ווילאנג יענער בעט עס.

אדער מען ווייסט אַז עס זענען דא מענטשן וואס וואלטן גערן באַ־שטאנען צו האבן א טרונק וואסער ברענגט מען צו אן פארלאנגען.

לאכן אויף אן אומגעלונגענעם ווערטל איז אויך א גמ״ח (חכמי המוסר).

ז) אויב מען טרעפט א פרעמדן איד אין ביהמ״ד וואס עס דאכט זיך צו אז ער האט נישט וואו צו עסן דארף מען נישט ווארטן ווילאנג ער בעט ווייל טיילמאל שעמט מען זיך, נאר מען לאדענט יענעם צום עסן אדער שלאפן, דער עיקר מצוה פון הכנסת אורחים איז צו ווייזן א פריילין פנים און פרעגן וואס ער וויל און וואס ער זוכט, ווי דער מדרש דערציילט (פ׳ וירא) אז אברהם אבינו ע״ה פלעגט פרעגן יעדן אורח וואס ווילסטו? וואס דארפסטו? וואס ווילסטו עסן? (שלחה״ט שער הכנ״א).

ח) נאך א ביישפיל, די אידענע וויל אליין צוגרייטן עסן פאר די קליינע קינדער, נישט צו מוזן אנקומען צו פרעמדע טישן מיט אלע מיני דזשאבס און איינשטעלן דעם גייסטיגן צוקונפט פונ׳ם קינד, אבער זי דארף דעם הילף פונ׳ם מאן, וואס איז נישט גרייט אויף ביטול תורה, זאלן די אלע נישט פאר־געסן אז דאס איז שלא עפ״י תורה (כמבואר במקורות הנ״ל) און ווי דער חיד״א זאגט אז צוליב דעם קען מען ברענגען אויף זיך יסורים.

ט) דער גאון וצדיק ר׳ חיים סופר זצ״ל [וואס הגה״ק מרן מצאנז זצ״ל האט געזאגט אויף אים אז דער וואס איז מהרהר אין זיינע ווערטער איז ווי איינער איז מהרהר נאך די שכינה], (עי׳ ס׳ ק״ן סופר, ותולדות סופרים, תולדות ומכתבי הגר״ח סופר זצ״ל שנדפסו ע״י בני הגאון ז״ל) שרייבט צו מורן ורבן של ישראל מוהר״ר יוסף שאול נאטאנזאהן זצ״ל, אז דער וואס האט שוין טועם געווען דעם זיסן טעם פון תורה, איז נישט קיין קונץ צו זיצן טעג און נעכט ביים לערנען, וויאזוי פרובט השי״ת די ת״ח וצדיקים, דורך דעם ואס ער שיקט זיי צו א מצוה וואס עס נויטיגט זיך דערצו מבטל צו זיין פון לערנען און אויב ער שטעלט אוועק דאס לערנען וואס ער איז צוגעבינדן

צו איר מיטן גאנצן לייב און לעבן, און גייט אויפטאן פאר השי"ת וועגן, נישט קיין חילוק וואס פאר א מצוה דאס איז, כ"ש נאך ווען עס איז א מצוה דרבים, איז ער בייגעשטאנען דעם נסיון, ע"כ (עי' תולדות סופרים הנ"ל דף...).

י) שטעלט אייך פאר ווען די גדולים וקדושים פאר איבער הונדערט יאר צוריק אין די צייטן פון קאנגרעס וואס די רעפארמער האבן אנגעפירט, וואלטן זיך איינגעשלאסן אין די שטובער און געזאגט ביטול תורה, ווי וואלט איר היינט געטראפן אן ערליכן איד???

יא) דאס זעלבע מיט אלע לוחמים פון יעדן דור, וואס האבן געקעמפט קעגן ערב רב, ווי אזוי וואלט דאס דור אויסגעזען אן דעם, ווי די חז"ל זאגן אויף מערערע פלעצער אז תורה און מעשים זענען געקניפט און געבינדן און איינס אהן דעם צווייטן איז גארנישט, ווייל דער עיקר צוועק פון לערנען תורה איז קיום המצות (ברכות י"ז, שבת ל"א:).

יב) דאס זעלבע מיט סתם ארימע לייט איז נישט נאר א מצוה צו שטיצן די וואס פארן ארום נאך געלט נאר אפילו די וואס לעבן אין גרויס נויט און ארימקייט דארף מען אויך ארויסהעלפן, און אומגעקערט, אַזעלכע דארף מען נאך מער העלפן ווייל קיינער ווייסט נישט פון זיי, און דערפאר העלפט זיי קיינער נישט, אינטערעסאנט איז אבער אז מענטשן געוועהנליך שטיצן די ארימע לייט וואס בעטן, און אויב נישט, פאלט נישט איין צו העלפן מיטן גרייזיגן איינרעדעניש אז מסתמא איז נישט אזוי וויכטיג פאר יענעם די שטיצע והא ראי' ער פארלאנגט עס נישט.

יד) וויסן זאלט איר אבער אז דאס איז א פאלשע טעות וואס ברענגט ליידער שלעכטע רעזולטאטן עס געפונען זיך ליידער היינט צו טאג אסאך שטובער וואס זענען פארפליכטעט צו נעמען צדקה, און נאר מחמת בושה שטרעקן זיי נישט א האנט צו פרעמדע, אבער דאס טוט ליידער נאך נישט ענדערן דעם פאקט אז זיי ברויכן נויטיגע שטיצע.

ע"כ די אלע וואס וויסן פון אזעלכע ארימע לייט זענען מחויב אליין בייהילפיג זיין און טאן אויך ביי אנדערע, ווייל יענער איז א ביישן טאר מען אים נאך נישט לאזן הונגערן אדער אפגעפרוירן ווערן.

און דאס דערציילט מען נאך פון הגה"ק רבן של ישראל מוהר"ר משה ליב מסאסוב זצ"ל לויט ווי זיין תלמיד הגה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זאגט עדות, ווי אזוי זיין רבי האט געפראוועט חצות, אויפזוכנדיג אלע

ארימע שטובער און צובראכן פאר זיי האלץ און ער פלעגט גוט אנווארימען דעם שטוב, ווייל חצות איז דאך צו קלאגן אויף די ליידן פון די שכינה הקדושה, און דער רמב״ם פסק׳נט (ה׳ מגילה) אז עס עקזיסטירט נישט ביי השי״ת א גרעסערע פרייד ווי צו דערפרייען די הערצער פון ארימעלייט אלמנות און יתומים.

טו) און מערקווירדיג איז אז צווישן די אכט מעלות וואס דער רמב״ם רעכנט אויס ביים געבן צדקה פאר ארימעלייט, איז די מעלה צו געבן צדקה פאר ארימעלייט בעפאר זיי בעטן, נאך פיל גרעסער ווי נאכדעם וואס דער ארימאן האט געבעטן, פארקערט פון די וועלט פירונג (עי׳ רמב״ם ה׳ מתנות ענף פ׳ ויו״ד רמ״ט סעי׳ י׳).

טז) עס טאר נישט גרינג זיין אין מענטשנס אויגן אפילו א קליינע גמילות חסד צו טאן, ווי צ.ב.ש. וועקסלען א מטבע (ס׳ הברית), און עס ווערט געברענגט אין די ספרים אז א גרויסער ת״ח איז געשטראפט געווארן ווייל ער איז נישט אויפגעשטאנען פון בעט צו עפענען די טיר פאר א שכן א שניידער וואס האט געוואלט אנצינדן זיין ליכט ביי אים ער זאל קענען ארבעטן (ס׳ הברית, חסל״א סי׳ א׳).

יז) מען דארף זייער אכטונג געבן ווען מען נעמט א גאסט מען זאל אים געבן באלד צו עסן, בפרט פרייטיג צונאכטס דארפן די לומדים און חסידים געווארנט זיין נישט אויפצוהאלטן די געסט ביז זיי ענדיגן זייערע שיעורים אין תורה אדער חסידות, ווייל געווענליך איז דער ארימאן אין אזא צייט זייער הונגעריג, און דאסווארטן איז אים א גרויס צער, און אויף יעדע רגע וואס ער איז אים מצער וועט ער מוזן אפגעבן דין וחשבון און עס וואלט שוין בעסער געווען ער זאל נישט נעמען דעם אורח, און א צווייטער זאל אים נעמען.

דעריבער אויב איינער וויל נעמען אן אורח זאל ער זען צו מאכן די סעודה תיכף נאכן דאווענען, און אויב צוליב געוויסע אורזאכן קען ער דאס נישט טאן זאל ער כאטש אנגרייטן דעם טיש פאר די געסט און ער זאל זיי הייסן קידוש מאכן און עסן אן אים (מסל״א סי׳ ב׳).

יח) דער וואס גיט פאר ארימעלייט און טוט נישט שטארק קאנטראלירן אויב זיי זענען ערליכע אדער נישט, טוט מען אים פון הימל אויך משפיע זיין און מען קוקט נישט אויב ער איז ראוי דערצו (ברית עולם על ס׳ חסידים להחיד״א, חסל״א סי׳ ג׳). מען טאר זיך נישט אומקוקן אפילו די ארימעלייט

זענען נישט חשוב'ע מענטשן נאר טיילן עסן'ס פאר יעדן, און דעמאלט וועט נישט שולט זיין קיין שום קטרוג (שלחן הטהור שער הכנ"א).

יט) און אמאל טרעפט זיך אז א איד דארף א ישועה און ער איז נישט ראוי דערצו פירט מען אים צו פון הימל א מענטש וואס איז נישט ווערט מען זאל אים העלפן, און דורכדעם וואס ער שטרענגט זיך אן און העלפט יענעם, העלפט מען אים אויך מדה כנגד מדה, (בשם ס' צמח דוד, חסל"א סי' ג').

פרק ח

העלפן תלמידי חכמים — איידעמער תלמידי חכמים

א) און ווער שמועסט נאך ווען עס האנדלט זיך פון מהנה זיין ת"ח ביי דעם איז דאך דער שכר גאר געוואלטיג גרויס אויף אויף דער וועלט, ווי די חז"ל זאגן (ברכות ל"ד:) אז די צוזאגן פון אלע ספרי נביאים איז פאר די וואס זענען מהנה ת"ח, און ער איז זוכה צו זיצן אין די ישיבה של מעלה (פסחים נג:) און אויסער די מצוה פון חסד איז מען מקיים די מצוה פון לדבקה בו (כתובות קיא:).

ב) ווייטער זאגן די חז"ל אז דער וואס קארגט אויף די וועלט צו שטיצן ת"ח, וועלן זיינע אויגן פאררייכערט ווערן אויף יענע וועלט (ב"ב ע"ה.).

ג) דער וואס איז נישט מהנה א ת"ח פון זיין פארמעגן וועט קיינמאל נישט זען קיין סימן ברכה (סנהדרין צ"ב).

ד) א ממזר ת"ח איז העכער ווי א כהן גדול עם הארץ (הוריות י"ג).

ה) דער וואס באפירט דעם ת"ח איז פונקט ווי ער וואלט באפירט כביכול די שכינה (מדרש זוטא קהלת ט').

ו) א מענטש זאל מערן זיינע סעודות מיט תלמידי חכמים (תדבא"ר י"ב, רמב"ם ה' ת"ת).

ז) דער וואס האט געלערנט תורה אליין און מיט אנדערע און מקיים געווען אירע מצות, און האט געהאט די מעגליכקייט צו שטיצן תורה און האט נישט געשטיצט איז ער אינ'ם כלל פון ארור אשר לא יקום וגו' (קהלת רבה ז, כג), און ווען זיי שטיצן תורה איז זייער שכר מער ווי אנדערע וואס טוען אזוי (דמשק אליעזר יתרו).

ח) אויב די ווילסט טאן צדקה טו עס מיט די וואס לערנען תורה (קה"ר יא, א).

ט) וואויל איז פאר די וואס זענען מכבד בעלי תורה (מד"ת בראשית א) דער עיקר צדקה דארף זיין פאר לומדי תורה, ווייל אויף איינמאל איז מען מקיים מערערע מצות, צדקה, העלפן ת"ח, מרביץ תורה, מכבד די תורה, און דורכדעם וועט דער שכר זיין געוואלדיג גרויס (עבודת הקודש סי' א, או' ט"ו).

י) די אלע גרויסע באלוינונגען ווערן אויך געגעבן פאר די וואס לאזן זיך קאסטן חתונה צו מאכן די קינדער מיט תלמידי חכמים (ברכות ל"ד:, כתובות קי"א:, ושאר הנ"ל), און דאס איז טאקע איינס פון די בעסטע געלעגנהייטן זוכה צו זיין צו דעם געוואלדיגן שכר פון שטיצן תורה און תלמידי חכמים, דורכן חתונה מאכן די קינדער צו תלמידי חכמים וואס האלטן אמתדיג ביים לערנען בהתמדה און זיי שטיצן.

יא) דער וואס שטיצט א ת"ח מעג אינזינען האבן כדי צו באקומען שכר (דמשק אליעזר פ' יתרו).

יב) אין זכות פון תורה איז מען זוכה צו אלע ברכות אויך אויף דער וועלט (אור חדש קידושין ל"ט ע"א).

יג) דער וואס נעמט אויף אן אורח א ת"ח איז זיין שכר זייער גרויס (במדבר רבה כ"ג).

*יג) עס שטייט אין מדרש אז דער וואס גיט צו עסן פאר א צדיק איז פונקט ווי ער וואלט מקיים געווען די גאנצע תורה, און איז זוכה צו רוח הקודש, עס איז א גרויסע סגולה צו קינדער האבן, און אלע ישועות, אסאך זענען שוין געהאלפן געווארן דורך דעם, מיט קינדער ת"ח און גדולים, און מיט גרויס רייכקייט אויף דורי דורות (חסל"א סי' ח' בשם המדרש).

יד) דער וואס נעמט אריין אן אורח און גיט אים צו עסן און טרינקען איז פונקט ווי ער וואלט געטאן חסד מיט'ן גאנצן כלל ישראל (מדרש שמואל י"ח).

טו) עס איז דא א צדיק וואס וועגט אזוי פיל ווי אלע אידן צוזאם, און דער וואס טוט אים מהנה זיין איז פונקט די זעלבע ווי מהנה זיין הונדערטער טויזנטער פשוט'ע מענטשן, און זיי ווען זיך שוחד'לן פאר אים לעתיד ארויסצוראטעווען פון גיהנם און זיין חלק זאל זיין מיט זיי אין גן עדן (חסל"א סי' ג' ד').

פרק ט

עטליכע וויכטיגע איינצעלהייטן וועגן הכנסת אורחים

א) דאס עסן וואס מען גיט פארן ארימאן זאל זיין פונ'ם בעסטן און זיסטן (יו"ד רמ"ח ואחרונים וזוה"ק ח"ג ק"ד, ס' תולעת יעקב סוד ברכת הנהנין).

ב) א גרויסער וויכטיגער כלל איז דא ביי הכנסת אורחים מען זאל נישט פארנוצן די כחות אויב עס פעלט נישט אויס צ.ב.ש. מען זאל נישט נעמען דוקא אליין אלע אורחים, נאר משתדל זיין אז אנדערע זאלן אויך נעמען, ווייל וואס איז דען א נפקא מינה פאר'ן באשעפער אויב ער טוט אדער אנדערע, ענדערש זאל מען שפארן די אייגענע כוחות אויף א צייט וואס אנדערע וועלן נישט טאן, ווייל דאס טרעפט זיך אפט אז עס זאל זיך אים מאכן צו טאן חסד, וואס אנדערע וועלן נישט טאן (חסל"א סי' ה, ח).

ג) מען זאל געבן פאר די געסט די בעסטע בעטן, דער עיקר ביי דעם איז אז דער געלעגער זאל זיין ריין פון פליגן, מאסקיטן אדער אנדערע באשעפענישן, אויב נישט זאל מען בעסער נישט נעמען קיין אורח, ווייל דער אורח וועט נישט קענען שלאפן, און אויסער דעם וועט ער מוזן ליידן צער מיט יסורים א גאנצע נאכט (חסל"א סי' ח, י"ד, ועי' עוד או' כ"ג באריכות).

ד) די מצוה גייט אויך אן ביי רייכע, זיי אויפצונעמען מיט א פרייליך פנים און באמיען זיי מכבד זיין לויט זייער כבוד (חסל"א סי' ח, או' י"ז), איינער וואס נעמט אריין נאר ארימעלייט, שעמען זיי זיך צו קומען ווייל זיי ווייסן אז מען האט זיי נישט גערופן נאר ווייל זיי זענען ארימעלייט, אבער ווען מען ווייסט אז אין די שטוב נעמט מען אויך רייכע, שעמען זיך נישט די ארימעלייט, ווייל זיי ווייסן אז מען נעמט אריין יעדן (מדרש שמואל אבות פ"א, נכי"ו עמ' ע"ד).

ה) ווען ער איז הונגעריג, דער צווייטער דורשטיג, איז דער דורשטיגער פריער ווייל הונגער קען מען לענגער ליידן ווי דורשטיג (ס' הברית מאמר אהבת רעים פכ"ג, חסל"א סי' ד').

ו) אויך פאר א שונא איז א מצוה צו געבן עסן (משלי כה, כ"א).

ז) דער עיקר זכות ביים סוף פון גלות איז די מצוה פון חסד (מגלה עמוקות עה"ת פ' לך).

ח) א פרוי זאל נישט איינלאדענען אן אורח אן וויסן פון מאן (זוה"ק ח"א סס, וע"ע יבמות עו: דאין דרכה של אשה לקדם לקראת אורחים).

ט) גלייכצייטיג דארף מען געווארנט זיין נישט מקיים זיין די מצוה פון הכנסת אורחים טאמער דאס איז פארבינדן מיט איסור יחוד (עי' אה"ע סי' כ"ב ובקדושת בנות ישראל באורך בכל פרטי'), דאס זעלבע מיט מצות צדקה דארף מען זייער געווארנט זיין אויב איינער קומט נאך געלט און דער מאן איז נישט אינדערהיים זאל מען אים בשום אופן נישט ארײנלאזן אין שטוב, נאר דאס בעסטע איז, אז מען זאל בעטן דעם ארימאן אדער משולח צוריק־צוקומען ווען דער מאן איז אינדערהיים.

אויב דאס איז נישט מעגליך זאל מען געבן די געלט אונטער די טיר, אדער דורך די שפאלטנס, און אויב מען עפנט די טיר זאל מען כאטש געווארנט זיין אים נישט ארײנצולאזן אין שטוב אריין, ווייל דער דור איז ליידער זייער פרוץ (מיר קענען דא נישט מאריך זיין אין פרטים), יעדנספאל זאל דער מאן אויסלערנען די בני בית אז פאר קיין פאל זאל מען נישט ארײנ־לאזן א משולח אליין אין שטוב.

י) ווען דער באשעפער האט איינעם ליב שיקט ער אים א מתנה אן ארימאן צו גאסט (זוה"ק ח"א ק"ד).

יא) איינער וואס נעמט אן אורח אין שטוב זאל זיך נישט קימערן נאר איבערן אורח (שם מד:).

יב) אויף איינעם וואס מען האט עפעס א פארדאכט אויף אים, זאל מען נישט ארײנלאזן אין שטוב (שם ס"ז).

יג) אויב דער גאסט איז אפילו א קייזער דארף ער אויך טאן ווי דער בעה"ב הייסט אים (שם ח"ג רמ"ד).

יד) אויב מען גיט פארן ארימאן פון נישט קיין כשר געלט נאר געגזל'ט נישט נאר וואס מען טוט נישט קיין מצוה, נאר עס דערמאנט אויך אויבן זיינע זינד (שם ח"ב קצ"ח).

טו) מיר געפינען ווי די חז"ל זאגן אז דער וואס איז עוסק אין תורה מיט גמילות חסדים איז מען אים מוחל זיינע זינד (ברכות ה', וע"ע שם ח. שבת ל. יומא ע"ב:), מיר געפינען אויך אז דארט ווי תורה מיט גמילות חסדים האר־מאנירן צוזאם ברענגט דאס מער אריכות ימים ווי איינער וואס לערנט נאר תורה (ר"ה י"ח.), דער וואס זאגט אז ער האט נאר תורה, האט ער תורה אויך נישט (יבמות ק"ט. וע"ע ב"ק י"ז. חגיגה ג: ירושלמי חגיגה שם, סוטה יד. ע"ז ה' ע"א).

טז) א צווייט פלאץ געפינען מיר ווי די חז"ל דרוקן זיך אויס גאר שארף איבער איינעם וואס לערנט נאר תורה, אז ער איז גלייך ווי ער האט נישט קיין באשעפער (ע"ז י"ז:).

יז) נאכדעם איז דאך באוואוסט די משנה אין אבות (אבות א, ב)אז די תורה שטייט אויף דריי זאכן תורה, עבודה, גמ"ח, ע"כ (וע"ע ש"ר ל, יט, ויק"ר ל, יא, אותיות דר"ע, ועוד הרבה ואכ"מ).

און אזוי איז טאקע מפורסם פון הגאון הצדיק מוהר"ר שמחה בונם סופר זצ"ל וואס האט פשט געזאגט אין די גמ' (שם) וואס די חז"ל זאגן אז אלע נביאים האבן זייער נביאות געזאגט פאר דעם וואס מאכט חתונה די קינדער צו ת"ח און איז מהנה ת"ח פון זיין פארמעגן, זאגט ער פשט אז נעמען איידעמער תלמידי חכמים בלויז איז נאך גארניש, אדרבה עס קען נאך זיין א פעלער ווען די גאנצע כוונה פונ'ם שווער איז כדי די גאס זאל רעדן אז ער האט איינגעזעצט אן איידעם א תכשיט, פשוט מקנה צו זיין, און די טאכטער דאס זעלבע וויל זיך נישט שעמען פאר די חברותא באשטייט זי אויף א ת"ח, אבער אין דער ווירקליכקייט זוכט מען נישט דאס, נאר ער זאל זיין א געניטער ביזנעסמאן, מיט א געשליפענעם צונג נישט א לא יוצלח, וואס זאל ליגן מכף רגלו ועד ראשו אין מסחר.

נו! יעצט ווי אזוי קען מען טאקע דערקענען ווער עס האט ריכטיג געזוכט א ת"ח און ווער עס האט געמיינט די גאס, מען גיט א קוק וואס דער שווער טוט מיט'ן איידעם א טאג נאך די שבע ברכות, שיקט ער אים לערנען? אדער ארבעטן? דארט ווערט דער סוד נתגלה, (חוץ ליידער די פעלער וואס דורכן שיידן זיך האט מען זיך דערוואוסט אז נישט אים האט זי געמיינט), און דאס דרוקן זיך אויס די חז"ל אז דאס גרויסקייט פון נעמען אן איידעם א ת"ח איז נאר דאן ווען מען טוט אים נאך די חתונה מהנה זיין ווי מען דארף, דעמאלטס ווייזט זיך ארויס וואס מען האט געמיינט (שבט סופר פ' יתרו).

יח) דער זוה"ק שרייבט אז דער בעה"ב זאל שניידן און טיילן ברויט בהרחבה (ח"ב קצ"ח, ושלחב"ט).

*יט) דער זוה"ק שרייבט (מובא בפ"י) אז אלע צרות הייבן זיך אן נאכן עסן גוטע סעודות, אבער ווען מען עסט מיט אן אורח באשיצט דאס קעגן אלעם.

יט) דער וואס דערפרייט די געסט פרייט זיך דער באשעפער מיט אים (זוה"ק ח"ג ק"ד).

יז) הכנסת אורחים איז וויכטיגער ווי צו גיין לערנען פארטאגס אין ביהמ״ד (שבת קכז.).

יח) אן אורח וואס ברענגט מיט אן אנדערן אורח ווערט אנגערופן א קל [לייכטזיניג] (ב״ב צ״ח: מס׳ דרך ארץ זוטא ח׳ ועי׳ זוה״ק ח״א סז. רא״ל רשות לזה).

יח) אן אורח וואס ברענגט מיט אן אנדערן אורח ווערט אנגערופן א קל [לייכטזיניג] (ב״ב צ״ח: מס׳ דרך ארץ זוטא ח׳ ועי׳ זוה״ק ח״א סז. דא״ל רשות לזה).

*יח) מען זאל נישט פרעגן אן אורח אויב ער וויל עסן, און אויב ער האט ליב דעם געוויסן עסן, ווי די וועלט זאגט א ווערטל, א חשוב׳ער אורח עסט נישט פון א שאלה!

יט) מיר געפינען אז דער באשעפער האט אפגעשווינט געצן דינער ווייל זיי האבן געגעבן עסן פאר דורכרייזנדע (סנהדרין קג:).

כ) מען טאר נישט רופן אן אורח אויב ער וויל נישט (ירושלמי ק״ס ט), אבער אן אורח וואס שעמט זיך און די בושה לאזט אים נישט אליין קומען מוז מען אים איינברענגען (נוהג כצאן יוסף עמוד ע״ד).

כא) רער באשעפער האט געזאגט פאר איוב, די האלסט נאך נישט אין די מדריגה פון אברהם, די זיצט אין שטוב און אורחים קומען אליין, אברהם איז ארויסגעגאנגען אינדרויסן זוכן געסט (אדר״נ ז׳).

כב) דער וואס עסט לאנג כדי ער זאל קענען געבן פאר ארימעלייט צו עסן איז זוכה צו לאנגע גוטע יארן (ברכות סג:), א צדיק עסט צו זעט כדי דער ארימאן זאל זיך נישט שעמען צו עסן (שלחה״ט שער הכנ״א בשם ס״י), און מען דארף שיין טיש דעקן פאר׳ן אורח מיט דעם איז מען מחי׳ דעם ארימאן (שם).

כג) די מצוה פון געבן פלאץ צו נעכטיגן איז מער מצוה ווי צו געבן עסן, ווייל עסן געבן איז יעדער גרייט אבער פלאץ צו נעכטיגן איז שווער צו טרעפן (יוסף אומץ מ׳ הכנ״א ע״ש, שלחה״ט שער צדקה והכנ״א פ״ט, ועי׳ אהב״ח לחפץ חיים), ווייל דער בעל דבר ווארפט א פחד אויפן מענטש טאמער וועט דער אורח עפעס גנב׳נען א.ד.ג. און עפ״י רוב קומט דאס פון די בני בית.

און דערפאר ווארנט טאקע דער באר מים חיים פ׳ ויקהל (עה״כ ויבואו האנשים על הנשים), מיט פייער׳דיגע ווערטער אז א ירא שמים זאל נישט

קוקן אויף די ווערטער און דאס אפרעדן פון די אידענע, פון מצות צדקה, בפרט ווען עס איז שוין איבערצייגט געווארן אז אויב מען געוויינט צו געסט אין שטוב איז די אידענע אויך מסכים צום סוף מיט שמחה (שלחה״ט שם).

וואויל פאר דעם וואס מאכט פריי א פלאץ אין שטוב פאר אורחים צו נעכטיגן ווייל עס איז דא עשירים וואס האבן מערערע שטובער און עס איז א קלייניקייט אפצורוימען באשטימען איין שטוב פאר געסט, און בעונינו הרבים פארלייגט דער בעל דבר אויף דעם דאס גאנצע כח ווען מיר וואלטן פארשטאנען די באדייטונג פון אזא גרויסע מצוה וואלטן מיר געשטאנען ביי די שיידוועגן ארייצונעמען אורחים אין שטוב אריין פונקט ווי אונזער זיידע א״א ע״ה.

איז דערפאר אויב מען איז נישט ערמעגליכט מקיים צו זיין דעם עיקר פון הכנסת אורחים וואס מיינט צו געבן פלאץ צו נעכטיגן, דארף מען כאטש שתדל׳ן ביי אנדערע אז זיי זאלן געבן פלאץ, און אהינפירן דעם ארימאן, אדער אויסצאלן פאר׳ן ארימאן דעם קוואטיר, אויב עס איז נישטא קיין אנדערע וועג.

זעלבסטפארשטענדליך אז אויב עס געפינט זיך אין שטאט א חברה וואס זענען עוסק אין די מצוה זאל מען ווערן א חבר דארט, און וואויל איז זייער חלק (כ״ז מס׳ שלחה״ט שער דצקה והכנ״א פ״י).

כד) דער קו״ט מציעשינוב זצ״ל שרייבט אז ער האט אמאל געהערט פונ׳ם טאטן הגה״ק משינעווע זצוק״ל אין נאמען פון בעש״ט הק׳ זיעועכי״א אז אויף די שטאט בראד קען נישט הערשן קיין שום קטרוג ווייל ביי די טויערן פון שטאט הענגען צוויי בייטלעך, איינס פון צדקה און איינס פון גמ״ח (דברי שמחה).

פרק יא

דערפרייען ארימעלייט שבת און יו״ט און אנדערע צייטן

שבת קודש:

א) מען דארף שבת קודש זיך מענג זיין מיט געשמאקע און זיסע מאכלים ומשקאות צוזאמען מיט ארימעלייט, ווייל דאס איז נישט רעכט אז ער זאל זיך מתענג זיין מיט אלעם בעסטן און די ארימע ברידער גייען גאר אויס פאר הונגער, און אודאי איז דאס נישט דער וועג פון רחמנים מיט גומלי חסדים ווי די קינדער פון אברהם אבינו ע״ה.

און צוליב דעם פירט מען זיך ביי טייל פלעצער צוזאמענצונעמען עסן׳ס פון די שטובער פון דעם וואס מען האט אנגעגרייט לכבוד שבת, און צו געבן פאר ארימעלייט, און די וואס געבן נישט צושטייער עסן׳ס געבן געלט.

אבער מער מעלה איז צו געבן דירעקט פארטיגס, כדי דער ארימאן זאל זיין גלייך צו אים מיט׳ן עסן, און אויב מען גיט געלט קען דאס האבן אסאך חסרונות, איינס, פון אביסל געלט וואס קען מען שוין קויפן (ווי יעדער פאר־שטייט אז מען קען נישט צוזאמענשטעלן א קליין געקעכטס מיט׳ן זעלבן געשמאק און טעם און ווערט ווי מען קען, ווען מען קאכט אסאך אויף איינ־מאל און מען נעמט אראפ אביסל, דערפאר איז חשוב׳ער דער וועג ווי איידער צו געבן געלט), צווייטנס ווער ווייסט אויב ער וועט טרעפן צו קויפן, דערנאך האט דער ארימאן א פראבלעם וואס ערשט צו קויפן ווייל אן ארימאן גלוסט נאך אלעם.

און עס קען לייכט פאסירן אז דער ארימאן וועט וועלן אפשוינען דאס ביסל אפגעשפארט געלט אויף אינדערוואכן, און זיך באגעניגן שבת מיט א קלייניקייט, קומט אויס אז דער ארימאן הונגערט אום שבת, און דער בעה״ב עסט פון כל טוב, דעריבער זאל יעדער בעל נפש און ירא שמים נישט עסן פרייטאג צונאכטס ביז ער וועט אפשיידן א טייל פון זיין בעסטן עסן און געבן (ביי זיך אויפן טיש) אדער שיקן פארן ארימאן צו עסן, דורך דעם וועלן אלע אידן ארימע לייט מיט רייכע איינציג זיין, און השי״ת וועט זיך מרחם זיין אויף אלע (סדר היום עמוד כ״א, יוסף אומץ תקמז־תקמ״ט, ועי׳ קב הישר פ״ט).

ב) מיר געפינען אין די רייד פון די חז״ל דעם געוואלדיגן אונטערשייד צווישן געבן געלט, אדער עסן׳ס פאר ארימע לייט, אז דער וואס גיט עסן ענטפערט אים השי״ת שנעלער ווען ער בעט ווי דער וואס גיט געלט (תענית כג:), און ער ווערט ענדערש ניצול פון פייער (כתובות סז:).

היינט צוטאג וואס עס איז נישט איינגעשטעלט דער סארט סיסטעם פון צוזאמענעמען עסן׳ס פאר ארימעלייט, איז לכאורה זייער שווער נאכצו־קומען דעם הידור פון זיין געזיכערט אז דאס געלט וואס מען גיט זאל גיין אויף הוצאות שבת, אזוי אז דער ארימאן זאל אויך האבן א שיין באדעקטן טיש לכבוד שבת ווי א צווייטער, פונדעסטוועגן איז דאך ערמעגליכט פארן יחיד דאס נאכצוקומען דורכן שטיצן די חברה׳ס וואס טוען אין דעם היגזיכט און ארבעטן אומדערמידלעך אנצוגרייטן עסן׳ס פאר נויטבאדערפטיגע.

ג) אין ס׳ יסוד ושורש העבודה שטייט אז א מענטש זאל זייער גע־ווארנט זיין צו געבן עסן פאר ארימעלייט אויף זיין טיש (שער ח׳ פ״ו), דער הייליגער מעזריטשער מגיד זצ״ל זאגט. אז מען זאל זייער געווארנט זיין מכבד צו זיין ארימעלייט ווי ווייט מעגליך, בפרט צו האבן ביים טיש אויף שבת א חשוב׳ן ארימאן, און מען זאל געבן בעפאר יעדן שבת און יו״ט מתנות פאר ארימעלייט לויטן מעגליכקייט (כת״ר תלמידו הק׳ ר״ר שמעלקא זצ״ל).

ד) נאך שטייט פון הק׳ מהר״ם מטשערנובל (בס׳ הנהגות ישרות) אז פאר א כפרה צו דעם וואס מען האט פוגם געווען מיט די מחשבה זאל מען געבן יעדן ערב שבת צדקה לויטן מעגליכקייט פאר א חשוב׳ן ארימאן וואס זיצט על התורה ועל העבודה און פארמיאוסט אין אלע עולם הזה׳דיגע ענינים נישט ווי אנדערע צדקות וואס מען דארף געבן פאר אלע קלאסן ארימעלייט, אבער די צדקה דארף זיין פאר א חשוב׳ן ארימאן דוקא דורך דעם וועט פאראכטן ווערן אלעס וואס מען האט פוגם געווען אמן, ע״כ.

ה) עהנליך (אביסל אנדערש) שטייט אויף א צווייט פלאץ אז דער תיקון קעגן שלעכטע מעשים איז צו געבן צדקה פאר ארימעלייט ע״ש, און אליהו האט מגלה געווען פאר די גרויסע צדיקים אז דער צדקה מוז זיין אויס־שליסלעך פאר אן אנשטענדיגן ארימאן, דער וואס קען נישט געבן פאר א חשוב׳ן ארימאן ווייל פאר זיי דארף מען געבן א שענערע נתינה זאל ער צוזאמען נעמען דאס געלט פון עטליכע ערבי שבתות אינאיינעם כדי ער זאל קענען געבן פאר א אדם חשוב (ס׳ ר״ד בשם הק׳ מטריסק, תיקון מפ׳ שמיני), צום סוף שטייט אז דער זכות פון צדקה וועט מקרב זיין די גאולה בגשמיות ורוחניות (ע״ש).

ו) נאך שטייט (ס׳ קרבן שבת פ״ג) אז בפרט שבת דארף מען אכטונג געבן אז נישט די גאנצע וועלט זאל זיין רוהיג און צופרידן און די ארימעלייט ח״ו אין צער וואס דורכדעם וועט ער צוקומען צו וויינען, דעריבער זאל מען נישט צוריק האלטן פרייד פון ארימעלייט און דער וואס ווייסט אז זיין נתינה וועט נישט גענוג זיין פארן ארימאן צו קויפן דערפאר א גוטע זאך לכבוד שבת, און אפילו ער וועט קויפן האט ער נישט וויאזוי אנצוגרייטן א געקעכטס, איז בעסער פאר אים אז ער זאל אים דערפרייען מיט א גוט מאכל, נישט קיין חילוק אויב ער גיט אסאך אדער אביסל דער עיקר מען זאל מיינען לשם שמים (ע״ש).

ז) דער וואס גיט פאר ארימעלייט צו עסן אום שבת ווערט געראטעוועט דורכדעם פון דריי שווערע שטראף, חבלי משיח, גיהנם, מלחמות גוג ומגוג (עי' יעקב שבת קי"ח, בעיון יעקב שם), אזוי שטייט אויך אין ספר סדורו של שבת וועגן די גרויסע מצוה פון נעמען אן ארימאן שבת צום עסן ע"ש.

ח) דאס געבן ברויט פארן ארימאן טוט אפשוואכן דעם כח פון פיר הונדערט מיט אכציג כתות פון משחיתים און דער ראש פון די ש"ד וואס קומט שטענדיג מקטרג זיין אויף אידן (קב הישר פ"ט או' י"ד).

ט) נאך שטייט (בס' ע"ש בשם ספר אחד) יעדער מענטש איז מחויב צו געבן אסאך צדקה פאר ארימע לייט ערב שבת לויט זיין יכולת און כאטש דאס גייט אן אינדערוואכן אויך, ערב שבת איז דער חיוב דאפלט, און די צדקה ערב שבת איז זייער גרויס עפ"י נגלה און עפ"י סוד, ליידער זענען דא היינט פיל מענטשן וואס גרייטן אן סעודות אויף שבת ווי קעניג'ן זאגנדיג אז דאס איז לכבוד שבת אבער דאס איז גארנישט ווערט ווייל זיי שטיצן נישט ארימעלייט תלמידי חכמים וואס האבן נישט די מינימאלסטע אויף שבת (ע"ש).

י) אין של"ה הק' שטייט אז שבת דארף מען אסאך מער מחמיר זיין ווי אינדערוואכן, און די שטראף אויף די עבירות וואס מען טוט שבת איז אפאר מאל מער ווי אינדערוואכן (עיפ בפמ"ג בס' תיבת גמרא חקירה ז' בע"ז, וע"ע בספרי דבר משה, שהארכתי בזה ואכמ"ל), דעריבער איז גלייכצייטיג גרעסער דער שטראף פאר נישט געבן צו עסן פאר אן ארימאן שבת, פיל מער ווי אינדערוואכן, און אזוי ווי מרובה מדה טובה איז דער באלוינונג אויך פיל פאכיג גרעסער.

יא) אין זוה"ק יתרו דף פ"ח ע"ב זעט אויך אויס אז פאר נישט געבן עסן ארימעלייט אין שבת איז דא א שטראף.

יב) דער רבן של ישראל בעל פמ"ג שרייבט: מען דארף זייער געווארנט זיין אינ'ם כבוד פון שבת און געבן פונ'ם סעודה וואס מען האט אנגעגרייט פאר'ן ארימאן, שבת און כ"ש יו"ט, און נישט בלויז זיך אליין אינזינען האבן (תיבת גמרא חקירה ז').

יג) דער שרף מסטרעליסק זי"ע פלעגט ווארענען מען זאל האבן ביים טיש אן אורח ביי יעדע סעודה, דעמאלט ווע:יט אים פאררעכנט ווי ער וואלט מכוין געווען אלע כוונות פון האריז"ל ע"כ, און כ"ש נאך אום שבת (ר"ש או' ר"ט).

יד) ואחרון חביב דער האריז"ל שרייבט מען זאל געבן צו עסן הונגע־ריקע, שבת ביים טיש, דאס איז גלייך ווי די קרבנות, און מען דארף עס אויך געבן בשמחה, בפרט ווען מען דערמאנט זיך וויאזוי דער ארימאן מוטשעט זיך און פלאגט זיך א גאנצע וואך, זאל מען אים מחי' זיין כאטש שבת מיט גוטע געשמאקע עסן'ס און מיט א ליבליכן פנים פון בעסטן וואס מען האט צוגעגרייט, דורך דעם וועט דאס מכפר זיין אויף אים, אבער טאמער מען גיט אים באין ברירה מיט א זויערן פנים, איז דאס אזוי ווי דער קרבן פון קין וועלכער האט געברענגט פון ערגסטן און דעריבער האט עס דער באשעפער נישט אנגענומען (פע"ח ע"ש).

עסן פארן ארימאן יו"ט

א) דער זוה"ק (פ' יתרו) שרייבט זייער א הארבע שטראף פאר דעם וואס גיט נישט פאר אן ארימאן פון זיין סעודה יו"ט רחמנא ליצלן (מ"א סי' ת"כ"ט בשמו).

די אייניקלעך פין אברהם אבינו זענען באַוואוסט מיט זייער גוטהאַרציקייט, און געטריישאַפט צי' העלפן פאַר יעדען בפרט אין די גרויסאַרטיגע מצוה פון הכנסת אורחים, וואָס האָט נישט קיין גרעניץ צי איר שכר, פינדעסטוועגן טאָר מען נישט פאַרגעסן אַז יעדע מצוה מיז אַדאָרך אָהן קיין שום עבירה אויב נישט פאַרלירט דאָס די ווערט.

דערפאַר מיזען מיר אַרויסברענגען אַ פאַרווייטאָגטען פראָבלעם וואָס הערשט ליידער ביי פיהל הכנסת אורחים, מען גיט פאַר די אורחים צי עסען ציזאַם מיט די גאַנצע משפחה אויף איין טיש, וואָס דאָס ברענגט אומבאַ־קוועמליכקייט פאַרען גאַסט ברוחניות ובגשמיות, בפרט ווען מען ריפט צי זיך אַ בחור, אָדער צוויי, אויף שבת און יו"ט וכדומה, אין דער בעל הבית האָט ערוואַקסענע קינדער אין שטיב איז דאָס שטאַרק נישט אויסגעהאַלטן און זייער האַרב צי' געבען עסען אויף איין טיש, און מען זאָל דאָס נישט גרינג האַלטען אפילו ווען דאָס איז אַ נאָנטע משפחה.

פאַרגעסט נישט די הייליגע ווערטער פין הגה"ק מסטרעליסק זי"ע! **אַז אַן אורח ביים טיש איז חשוב** ביים באַשעפער פונקט **ווי ער וואָלט געגעסן מיט אַלע כוונות האריז"ל** בתנאי ער זאָל נישט עסען מיט די משפחה ביי איין טיש.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שישלח לנו במהרה את אליהו הנביא לבשרינו בשורת הגאולה השלימה ונודה להי' שיר חדש על גאולתינו ועל פדות נפשינו במהרה בימינו אמן.

בס״ד

אַזוֹי זָאגְט דֶער הֵיילִיגֶער יִשְׂמַח מֹשֶׁה זצ״ל:

בְּעֲווֹהָ״רַ מֶען שְׁמִיסְט בֵּיי דִי הוֹיכֶע שְׁמוֹ״יְעַ אוּן מֶען רֶעט דְבָרִים בְּטֵלִים.

אָךְ אִין וַויי פַּאר דִי שַׁאנְד־פְּלֶעקְ פוּן דִי שְׁמִיסֶערְ׳ס, זַיי זֶענֶען **פּוֹשְׁעִים** אוּן ווִידֶערְשְׁפֶּענִיג אִין פַּאלַאץ פוּן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְלָכִים הַקָבָּ״ה.

עֶר אִיז נִישְׁט עֶפֶּעס אַנְדֶערְשְׁט ווִי אַ

כּוֹפֵר בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל

אוּן אַ טְרֶעטֶער אוֹיף זַיינֶע גֶעזֶעצְן.

דָאס ווַייזְט אַז עֶר רֶעכֶענְט זִיךְ נִישְׁט מִיטֶ׳ן בַּאשֶׁעפֶער חַ״ו, עכ״ל.

(ישמח משה פ׳ וישב, ח״א דף פ״ג)